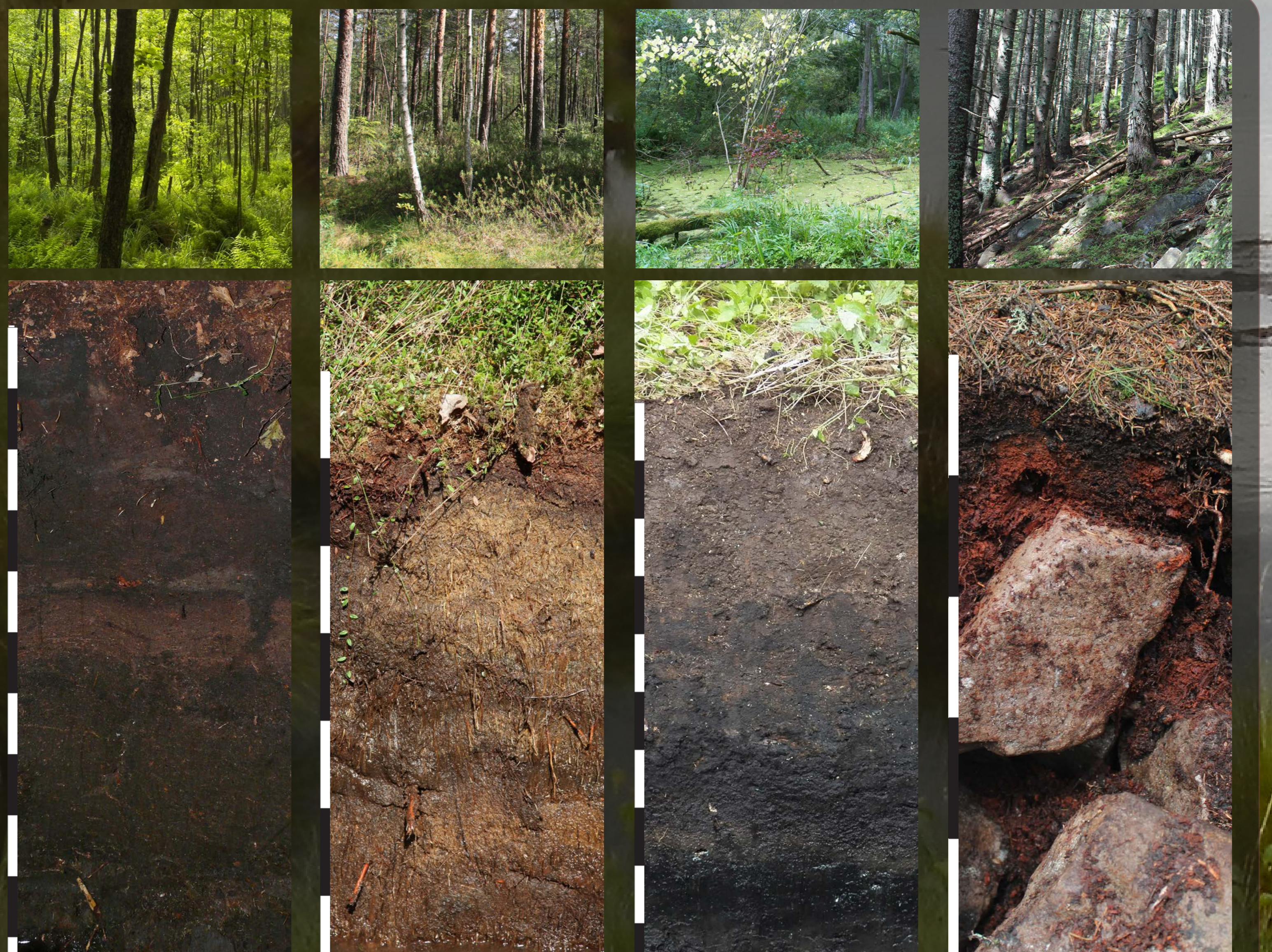

GLEBA ORGANICZNA GLEBA ROKU 2024

Gleby organiczne zbudowane są z materiałów zawierających $\geq 12\%$ węgla organicznego, do których zaliczamy torfy, gytie organiczne, muły oraz ściółki leśne i łąkowe. Specyficzne właściwości tych gleb, przede wszystkim wysoka zawartość węgla organicznego, niska gęstość objętościowa oraz duża porowatość, decydują o ich odrębności od gleb mineralnych. W systematyce gleb Polski wyróżniamy 4 główne typy gleb organicznych, tj. gleby torfowe, gleby murszowe, gleby limnowe oraz gleby ściółkowe. W glebach torfowych materia organiczna pochodzi głównie z obumarłych roślin torfotwórczych. W glebach limnowych (gytiowych lub mułowych) geneza materiałów glebowych związana jest z procesami sedymentacji zawieszonych lub rozpuszczonych w wodzie substancji. W glebach ściółkowych materia organiczna pochodzenia miejscowego (szczątki roślinności leśnej lub łąkowej) jest akumulowana w warunkach dobrego natlenienia (aeracji). Gleby murszowe tworzą się z gleb torfowych lub limnowych wskutek ich przekształcenia w warunkach tlenowych (aerobowych) i od pozostałych różnią się ujemnym bilansem glebowej materii organicznej. Gleby organiczne występują na ok. 4-5% powierzchni Polski, przede wszystkim w bezodpływowych zagłębieniach terenu oraz dolinach rzek, tworząc pokrywę glebową torfowisk (głównie torfowisk niskich) i gytiewisk. Natomiast gleby ściółkowe występują na obszarach górskich (wychodnie litych skał lub pokrywy blokowe) oraz na niżu i na wyżynach, w miejscach stałej akumulacji zwiewanej lub zmywanej ściółki. W Polsce wśród gleb organicznych największą powierzchnię zajmują gleby torfowe i murszowe, a pozostałe typy występują lokalnie na niewielkich powierzchniach. Gleby organiczne z powodu zgromadzonych w nich ogromnych zasobów wody, węgla i biogenów pełnią szereg ważnych funkcji środowiskowych. Uznawane są za największy naturalny lądowy rezerwuár węgla organicznego, o kluczowym znaczeniu w obliczu zmian klimatu. Podatne są jednak na przekształcenia pod wpływem odwodnienia, które radykalnie zmienia właściwości gleb. W wyniku rozkładu (mineralizacji) materii organicznej do atmosfery uwalnia się dwutlenek węgla, a do wód gruntowych i powierzchniowych przenikają składniki pokarmowe, powodując ich eutrofizację. Stąd potrzeba ochrony nieodwodnionych gleb organicznych i racjonalnego użytkowania już odwodnionych. Trzeba także pamiętać, że torfowiska z glebami organicznymi są bardzo ważne jako siedliska roślin i zwierząt. Dawniej gleby organiczne były wykorzystywane przez człowieka jak surowiec energetyczny (torf na opał), a przede wszystkim po odwodnieniu użytkowano je jako łąki i pola orne. Obecnie użytkowaniu rolniczemu podlegają głównie gleby torfowe i murszowe torfowisk niskich, a w niewielkim stopniu gleby gytiewe i mułowe.

W klasyfikacji FAO-WRB, gleby organiczne zaliczane są do Histosols (gleby torfowe, murszowe i limnowe), Histic Gleysols (płytkie gleby torfowe, murszowe i limnowe) oraz Follic Histosols (gleby ściółkowe).

GLEBA TORFOWA

GLEBA TORFOWA

GLEBA MUŁOWA

GLEBA ŚCIÓLKOWA

GLEBA GYTIOWA

GLEBA MURSZOWA